

Kronik- JP 7500 tegn m/mellemrum (7496)

Charlotte Møller Pedersen, formand for FADD & Henrik Kastrup, konsulent i FADD
(Foreningen af døgn- og dagtilbud for udsatte børn og unge)
HVAD NU HVIS VI IKKE VAR HER?

I et demokratisk samfund er det helt afgørende – hvis vi vil blive ved med at være demokratiske – at vi vedvarende holder øje med begrebet magt; hvem den går ud over, hvorfor det sker, hvordan og af hvem, den bliver udmøntet, og hvordan vi taler om den.

Som filosofen Foucault (1926-1984) sagde, så må vi kræve, at dem, der har magten og udøver den, sætter den til skue og er villige til at diskutere og forandre den.

Som nutidens forvaltere af den kollektive omsorg for udsatte og sårbare børn, er vi både aktører, iagttagere og forandringsansvarlige.

Det er vi, fordi vi arbejder med andre menneskers børn, på grund af vores historie, fordi vi i Lov om voksenansvar har detaljereguleret magtbeføjelserne på området, og mest af alt fordi magtover- og undergreb kan få alvorlige konsekvenser for dem, magten går ud over.

Den engelske forfatter, Edward Bulwer-Lytton skrev i 1839 i skuespillet 'Richelieu': The pen is mightier than the sword.

At ordets magt er stærkere end vold, forpligter i særlig grad dem, der har adgang til ordet.

I den socialpædagogiske forståelse af magt indgår en række begreber, som vi må forstå, OGSÅ er magt. Herunder den professionelles ret og pligt til at ...

- Insistere på dialogens betydning
- Være en ordentlig rollemodel og et ordentligt menneske
- Kunne kommunikere med barnets forældre, venner og miljø
- Kunne noget af det børn og unge har brug for og er optagede af at kunne
- Motivere, stille i udsigt, hurdle-hjælpe, målsætte og følge op
- Optræde med overblik, lethed, forløsning og humor
- Med mere

Det ligger desuden dybt i os mennesker at reagere med omsorg, varme og trøst, når børn er i affekt, græder, skælder ud, lider og skrider; så favner og rummer vi dem instinktivt.

Udsatte børn og unge er forskellige; lige så forskellige som ikke-udsatte børn og unge.

Det skal alle former for indgreb tage højde for.

For så vidt angår de børn og unge, der visiteres til de mere indgribende indsatser (anbringelser, massiv støtte i dagbehandlingsforløb og visse aflastningsopgaver), så er det et karakteristika, at børnene er i komplekse udfordringer.

Hvis man ser bort fra de børn, der har organiske hjerneskader og eller diagnoser, er det et fællestræk, at børnene ofte kommer fra familier, der i kortere eller længere tid, ikke har kunnet varetage opdragelsesopgaven for deres børn. Og måske også selv er i udsatte positioner.

Mange af de mest udsatte børn og unge har vanskeligt ved at beregne konsekvenserne af egen adfærd.

Det kan omfatte barnets begrænsede evne til at gennemskue sammenhænge mellem handling og risiko; som for eksempel: fra hærværk til erstatning, fra ødelæggelse af egne ting med følelsesmæssig værdi til savn og fortrydelse, fra verbale ydmygelser til offer for mobning, fra slag og spark til varige mén og fra overtrædelse af straffelov til straf.

Kronik- JP 7500 tegn m/mellemrum (7496)

Charlotte Møller Pedersen, formand for FADD & Henrik Kastrup, konsulent i FADD
(Foreningen af døgn- og dagtilbud for udsatte børn og unge)
HVAD NU HVIS VI IKKE VAR HER?

Et indgreb skal ALTID foregå så nænsomt, afstemt og omsorgsfuldt som muligt.

Og altid efter proportionalitetsprincippet; indgrebet skal passe til karakteren af adfærden.

I socialpædagogiske sammenhænge er der aldrig tale om 'den gode magtanvendelse'.

Vi foretrækker at bruge begrebet 'den nødvendige magtanvendelse'.

Og den skal altid give mening ... for barnet.

Magt kan omfatte både at gribe ind og at lade være med at gribe ind.

Dertil hører forståelsen for, at vi bliver nødt til at KUNNE gribe ind. Det hedder at tage ansvar.

Medarbejderen er forpligtet til – ofte med meget kort betænkningstid – at vurdere OM et indgreb er nødvendigt, HVORDAN det skal foregå og kunne forklare HVORFOR det valgte indgreb var nødvendigt.

I syntesen af medarbejderens kendskab til barnet, monitoreringen af situationen og antagelserne om adfærden, opstår risikoen for, at man kan tage fejl.

Hvorfor? Fordi man ikke kan vide, hvordan barnet oplever situationen.

Barnets oplevelse af et indgreb skal altid tillægges særlig værdi.

Dilemmaet opstår, når barnet ikke oplever indgrebet som meningsfuldt; når medarbejderen ikke kan skabe forståelsen for indgrebets nødvendighed.

Såvel som ukendte fysiske traumer kan forårsage (relativt) uprovokerede skaders opståen, kan ubevidste lyde, lugte og ord fremkalde en særlig følsomhed eller angst hos barnet.

Medarbejderen skal således forsøge at afstemme sit indgreb mellem to risici: at barnet oplever indgrebet som et overgreb, og at barnet oplever det som et svigt, at 'ingen stoppede mig'.

I den bog, vi kan slå op i, er der ingen facitter. Der er kun ledetråde til refleksion, læring, inddragelse og dialog. Og den respekt for barnet, der skal balancere omsorgsevne og handlekraft. En parallel situation vil altid kræve et andet forløb.

De vigtigste beskyttelsesfaktorer i et udsat barns liv er uddannelse, dannelse, sundhed og beskæftigelse.

I forlængelse heraf er det en afgørende faglig pointe i socialpædagogisk arbejde at skabe rammerne for, at det udsatte barn kan udvikle integritet, værdighed og autonomi for at kunne blive et aktivt og selvregulerende menneske og et ydende medlem af samfundet.

Barnet skal med andre ord lære at være en del af noget større, og at forstå de mekanismer, som vores samfund reguleres efter.

Ligesom de skal lære at bidrage med de ressourcer, den kreativitet og den kraft, de har opbygget forudsætningerne for at kunne byde ind med og profitere af.

Som man kender til det fra sundhedsområdet, er der nogle opgaver, der handler om hurtig førstehjælp. Siden kan den nødvendige behandling, eventuel genoptræning og gradvis tilbagevenden til normalitet pågå.

Sådan er det også på vores område.

Vi bliver derfor nødt til – ikke bare at have lovmæssig hjemmel - men også almindelig forståelse for, at magtanvendelser, svarende til den førstehjælp, der er ydet i forbindelse med et trafikuheld, kan være nødvendige – for, at et barn i affekt:

- undgår at ødelægge ting af betydning for barnet selv eller andre – og opnår læring om tings værdi
- pådrager sig selv eller andre mennesker skader – og opnår læring om empati og respekt for andre

Kronik- JP 7500 tegn m/mellemrum (7496)

Charlotte Møller Pedersen, formand for FADD & Henrik Kastrup, konsulent i FADD

(Foreningen af døgn- og dagtilbud for udsatte børn og unge)

HVAD NU HVIS VI IKKE VAR HER?

- undgår at skulle leve med at have overtrådt straffeloven – for at opnå den frihed, der ligger i at være et frit og selvberørende menneske.

Men hvad nu hvis vi – de professionelle på anbringelsesstederne - ikke var her?

Hvad nu hvis der ikke var fagligt veluddannede mennesker til at varetage opgaven med at løfte de mest udsatte børn og unge?

Hvad nu hvis vi ikke havde muligheden for at bringe skadende adfærd til ophør?

Hvad nu hvis ingen arbejdede på, at det udsatte barn skal undgå stigmatisering, forringede uddannelses- og jobmuligheder udskamning, fordømmelse og straf.

Hvis ikke vi gør det, bliver næste skridt for nogle af disse børn, såfremt de ikke lærer den nødvendige og inklusionsfremmende adfærd som børn eller unge, at det er retssystemet og fængselspersonalet, der gennem procedurer, straf og resocialiserende indsatser i fængslerne, som skal stoppe den adfærd, der for de fleste vedkommende er grundlagt på et langt tidligere tidspunkt i deres liv.

Den socialpædagogiske faglighed har altid været et spejl på samfundsmæssige værdier og normer. Og på ændringerne i synet på børn og unge. En af bevægelserne, som i det øvrige samfund, er gået fra, at børn som udgangspunkt skulle tilpasse sig til, at børn skal udvikle sig...

Og at omgivelserne – herunder institutionerne – til gengæld skal tilpasse sig de udfordringer, barnet er i.

Børnesynet på anbringelsessteder er og skal være synkront med det børnesyn, vi har på ikke-udsatte børn og unge.

Hvilket omfatter forpligtelsen til at gøre alt hvad vi ved og kan, for at medvirke til, at udsatte børn og unge bliver en del af samfundet.

Det er derfor, vi er her.